

EMİSYON PRİMLİ HİSSE SENEDİ İHRACATININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ III

Erol Sönmezocak

S.M.M.M., Türkiye, e-mail: erol@umutmuhasebe.com

Özet

Üç bölümden oluşan yazımın bu bölümünde ise emisyon priminin sermayeye ilavesi ve ilave edilen sermayenin azaltılmasında oluşan tutarların dağıtımında vergilendirme yapılıp yapılmayacağı hakkında uzman görüşlerini belirttim.

Bu yazımda ise emisyon primli hisse senedi ihracatının muhasebeleştirilmesi, ihraç edilen paylar için fatura düzenlenmesi ve KDV hesaplanması konularını inceleyeceğim.

GİRİŞ

Emisyon primli sermaye artışının muhasebe işlemleri için basit bir örnek;

Örneğin; (X) A.Ş. sermaye artırımına gitmiş ve itibari değeri 200 TL olan 1000 adet hisseyi 250 TL'den ihraç etmiştir. Bu durumda;

102 BANKALAR	250.000
500 SERMAYE	200.000
520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ	50.000

İlişkilendirilmeyen "Öz Kaynaklar" bölümüne yazılan ve gelir tablosu hesaplarıyla ilişkilendirilmeyen emisyon primi kazancı öncelikle beyannamenin "KKEG" satırına yazılmalı ve daha sonra istisnalar bölümüne dahil ederek vergiden istisna edilmelidir.

Citation/Atf: SÖNMEZOCAK, E. (2024). TÜREMİSYON PRİMLİ HİSSE SENEDİ İHRACATININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ III. *İZMİR SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER DAYANIŞMA DERGİSİ*. 7(3): 446-449.

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:

Erol Sönmezocak

E-mail: erol@umutmuhasebe.com

Bu çalışma, Creative Commons Atif 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

İstisna, A.Ş. portföylerinde bulunan başka şirketlere ait hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançları kapsamaz.

J- İHRAÇ EDİLEN PAYLAR İÇİN FATURA DÜZENLENMESİ VE KDV HESAPLANMASI

Primli/primsiz hisse senetleri ihracının KDVK'nın 17/4-g maddesi gereği istisna olduğuna dair görüşler de mevcuttur. Ancak VUK'un 3. maddesi gereği "*Vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder. Lafzın açık olmadığı hallerde vergi kanunlarının hükümleri, konuluşundaki maksat, hükümlerin kanunun yapısındaki yeri ve diğer maddelerle olan bağlantısı göz önünde tutularak uygulanır*" söz konusu istisnanın farklı amaçlarla elde tutulan başka şirketlerin hisse senetleri teslimi için geçerli olduğunu göstermektedir. Zira KDV'nin konusuna girmeyen bir işlemin istisna olmadığı düşünülemez.

Bu ifadelerden primli/primsiz pay arzı için fatura düzenlenmemesi ve KDV hesaplanmaması gerektiği anlaşılmalıdır. Aksi yorum şirket nev'i ve payların primli olup olmadığına, hisse senedi bastırılıp bastırılmadığına bakılmaksızın tüm şirket kuruluşu ve sermaye artırımları için fatura düzenlemek ve KDV hesaplamak gerektiği sonucunu doğurur ki bu uygulamanın yasal dayanağı olmadığı gibi özellikle kuruluşlarda teknik olarak (henüz tüzel kişilik dahil bulunmadığından) uygulanabilir de değildir.

Ayrıca emisyon primine ilişkin masrafların KDV'si, Kanunun 30/1 ve 33. maddeleri gereği indirim konusu yapılamayacağı hususunu hatırlatmamız yerinde olur. * 08.12.2020 tarihli Alomaliye. Doğan Çengel-YMM. Bağımsız Denetçi

K. EMİSYON PRİMİNİN DAĞITILMASI

Emisyon primlerinin şirket ortaklarına hisseleri oranında dağıtılması meselesini hem Vergi Hukuku hem de Ticaret Hukuku bakımından ele almak gerekmektedir.

Emisyon primlerinin sermayeye eklenmeden, yedek akçelerde dururken, ortaklara dağıtılmasında, vergi hukuku açısından bir sorun yoktur.

Yukarıda izah ettiğimiz üzere, KVK uyarınca emisyon primleri KV'den istisnadır. Bu istisna olmasaydı dahi bu kazanç yine vergiye tabi tutulamazdı. Zira, GVK'nun 38. maddesine göre ticari kazanç; teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerler arasında-

ki müspet farktır. Ancak kazanç hesaplanırken, dönem içinde işletmeye, işletme sahiplerince ilave edilen değerler dikkate alınmaz. Dolayısıyla emisyon primi de işletmeye ilave edilen bir değer olduğundan, nakit konulan bir sermaye gibi kabul edilecek ve kazanç hesaplamasında dikkate alınmayacaktır. * Bumin Doğrusöz' ün 3 Aralık 2015 tarihli Dünya Gazetesindeki makalesi.

TTK'na göre emisyon priminin bir tür kanuni yedek akçe olduğunu yukarıdaki bölümde izah etmiştik. TTK'nın 519/3. maddesi uyarınca, genel kanuni yedek akçe, sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmadığı takdirde, sadece zararların kapatılmasına, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli önlemler alınması için kullanılabilir. Buna göre şirket genel kurulu, sermayenin yarısını aşan genel kanuni yedek akçenin dağıtılmasına karar verebilecektir.

Ancak genel kanuni yedek akçelerin ödenmiş veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşması dolayısıyla dağıtılacak veya önce sermayeye eklenip daha sonra sermaye azaltılması yoluyla dağıtılacak olursa, kâr dağıtımına bağlı stopajın yapıp yapılmayacağı da bir başka sorundur. Bize göre, ortaklar tarafından işletmeye konulan değer iade edildiğinden, stopaja gerek yoktur.

Mali İdare; "sermayeye eklenmemiş olan emisyon primlerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca ortaklara dağıtılmasının mümkün olması halinde, bu işlemin kâr payı dağıtımı sayılacağı ve dağıtılan emisyon primi tutarları üzerinden kâr dağıtımına bağlı stopajın yapılması gerektiği" yönündedir. Ancak bu görüşe katılma olanağı yoktur, burada ortaklar tarafından işletmeye konulan değer iade edildiğinden, stopaja bence gerek yoktur. Hele sermayeye eklenir ve daha sonra sermaye azaltımı yolu ile bu eklenen değer sermayeden çıkartılıp ortaklara iade edilirse, bu durumda stopajın hiç olmaması gerekir.

Nitekim açılan bir davada, İstanbul 2. Vergi Mahkemesi "şirket sermayesine dahil edilmiş bulunan emisyon priminin şirketin ticari kazancına ilişkin bir unsur olmadığı, vergilendirilebilir bir değer olarak vergilendirilemeyeceği, sermaye azaltımına gitmek isteyen şirketin emisyon primi üzerinden sermaye azaltımına gitmesi durumunda bunun oransallık ilkesine göre zaten ortaklara ait olan bir değer olduğu düşünüldüğünde kâr dağıtımı olarak düşünülemeyeceği anlaşıldığından emisyon primi üzerinden he-

saplanan vergi kesintisine ilişkin tahakkukta hukuka uyarlılık bulunmadığına" karar vermiştir. (E.2017/581 K.2018/1368 T.28.3.2018). Bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu da reddedilmiştir (İstanbul BİM. 1. Vergi Dava Dairesi E.2018/2214 K.2019/215) * Bumin Doğrusöz 03.08.2021 Dünya gazetesi

Yukarda belirtildiği üzere idari anlayış burada stopajın yapılması gerektiği yönündedir. Bu durumda tek yol, ihtirazi kayıtla beyanda bulunup, yargıya müracaat etmektir.

L- EMİSYON PRİMLİ SERMAYE ARTIRIMININ, ŞİRKETİN BORCA BATIKLIĞI HESAPLAMASINA ETKİSİ

Bu konuda Türk Ticaret Kanunu'nun amir hükmü aşağıdadır.

Şirketin yükümlülüklerini yerine getiremeyecek olması, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nda «Sermayenin kaybı, borca batık olma durumu» başlığı altında düzenlenmiştir.

6102 Sayılı kanunun 376. maddesinde şirket mali durumunun bozulması halleriyle ilgili olarak;

a) Son yıllık bilançodan, **sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının** yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılıyorsa, yönetim kurulunun, genel kurulu hemen toplantıya çağıracağı ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunacağı,

a) Son yıllık bilançoğa göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.

Açıkladığım üzere TTK hükümlerine göre emisyon primi "Kanuni Yedek Akçeler" kapsamında olduğundan ilgili şirketlerin sermaye kaybı hesaplanırken, emisyon primleri şirketlerin öz kaynakları içerisinde olumlu olarak dikkate alınacaktır.

M- UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Yukarıda E başlığı altında belirttiğimiz üzere, emisyon primlerinden karşılanması suretiyle sermaye artırımı yapılması mümkündür. Ancak uygulamada, bu tür sermaye artışı kararlarının ticaret sicil müdürlükleri nezdinde tescilinde sorunlar yaşandığı görülmektedir. Ticaret sicil

müdürlükleri, "emisyon primi" ni şirkete dışarıdan -ortakların haricinde- nakit gelmesi olarak değerlendirmekte ve tıpkı nakdi sermaye artırımında olduğu gibi, TTK'nın 344. maddesi uyarınca nakden taahhüt edilen payların itibarı değerlerinin en az ¼'ünün tescilden önce ödendiğine ilişkin dekontu görmek istemektedir. Ticaret sicil müdürlüklerinin bu görüş ve uygulaması hatalıdır. Emisyon primi, TTK'nın 519. maddesi uyarınca "kanuni yedek akçe" kapsamına girdiğinden ve TTK'nın 462. maddesine göre kanuni yedek akçenin serbestçe kullanılabilen kısımlarının sermayeye dönüştürülerek sermayenin iç kaynaklardan artırılması mümkün olduğundan; esasen emisyon primlerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımı yapılması, "iç kaynaklardan sermaye artırımı" yapılması niteliğindedir. Bu nedenle, sermaye artırımlarında düzenlenen mali müşavir raporlarında bu durumu belirten açıklamaların olması yeterlidir. Ticaret sicil müdürlükleri tarafından başkaca bir belge aranmasına gerek yoktur.

SONUÇ

Üç bölüm olarak anlatmaya gayret ettiğim yazılarımda, emisyon primi A.Ş' ler de ihtiyaç olunan fonların vergisiz bulunması dışında mevcut ortakların hakkaniyetini de koruyan bir uygulamadır. Hisse senetlerinin nominal fiyatı ile satış fiyatı arasındaki olumlu fark olarak tanımlayabileceğimiz emisyon primlerinin (hisse senedi ihraç primlerinin) GVK' nın 38. maddesi dikkate alındığında KV konusuna girip girmediği hususu tartışmalıdır. KVK'nın 5/1-ç maddesinde sadece A.Ş. için emisyon priminin istisna tutulması, söz konusu primin kazanç olarak görüldüğü ve A.Ş. dışında vergilendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmasına neden olmaktadır. Yukarıda olabildiğince detaylı izah etmeye çalıştığımız konuyu aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz.

TTK' ya göre emisyon primli hisse, A.Ş' lerin ana sözleşmelerinde hüküm bulunması veya genel kurul kararıyla ihraç edebilir. Emisyon primleri tescilden önce peşin ödenmelidir ve kalan kısım genel kanuni yedek akçe niteliğinde olup sermayenin yarısına ulaşmadığı sürece belirli haller dışında tasarrufu serbest değildir. SPK'ya tabi şirketler için **6362 Sayılı Kanun** ve alt düzenlemeleri dikkate alınmalıdır. * 08.12.2020 tarihli Alomaliye. Doğan Çengel-YMM. Bağımsız Denetçi

Son yıllarda hızla yaygınlaşan "Melek Yatırımcı" uygulamalarında ve başarılı şirketlerin yatırı-

rımlarını devamı veya yatırımlarını büyütme için şirkete fon sağlanması amacıyla “Emisyon Primli” hisse satarak sermaye artırdıkları görülmektedir. Bu konuda uygulamada karşımıza çıkan sorunlar ve sorunların yanıtlarını anlatmaya gayret ettim.

KAYNAKÇA

- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, - 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu,
- 5520 Sayılı KV Kanunu ve Genel Tebliği, - 193 Sayılı G.V.K., - 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, - 3065 Sayılı Kanun’u, - 1 Sıra No’lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, - TÜRMOB, 2019 KV Beyanname Düzenleme Rehberi Nisan 2020, - Mehmet Maç, Yaklaşım Haziran 2015.
- Bumin Doğrusöz, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/emisyon-primleri-dagitilirsam/26285>.
- M. Vefa Toroslu SM, Emisyon Primleri www.archive.ismmmo.org.tr/docs...08-39_MVefaToroslu.doc.-Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, 2005.
- Doğan ÇENGEL YMM Alomaliye Yayınları,
- Bülent Döğner Muhasebe TR Yayınları